

Een verdere verkenning van het basisniveau gemeente Oude IJsselstreek

In het basisniveau zijn mensen zichzelf, ontmoeten ze anderen, voeren ze gesprekken, delen ze gevoelens, vinden ze oplossingen en ontstaan nieuwe initiatieven. In het eigen gezin, bij familie, vrienden, op straat, op school, bij een vereniging, in winkels en andere ontmoetingsplekken. Mensen helpen elkaar en helpen elkaar op weg. Inwoners regelen hun zaken zelf, alleen of onderling. De gemeente biedt daarbij ondersteuning, bijvoorbeeld door het ondersteunen van vrijwilligerswerk, het verenigingsleven of de mantelzorg. Gemeentelijke aanwezigheid is niet gericht op ruimte wegnemen, maar op ruimte scheppen, waarin (groepen) mensen hun eigen richting kunnen bepalen. Ondersteuning wordt bij voorkeur vormgegeven door vrijwilligers en mantelzorgers. We gaan naast de inwoners staan om samen vorm te geven aan de leefbare samenleving en zijn minder bepalend in die vormgeving. Niet als leverancier of verstrekker, maar als samenwerkingspartner. In het basisniveau is onze rol die van netwerkpartner en zoeken we samen met inwoners naar de goede invulling. Het basisniveau vraagt niet om spelregels, maar om speelregels voor de samenleving. Er is een aantal basisvoorzieningen, waar iedereen gebruik van kan maken, zodat er sprake is van een veilige, gezonde en schone leefomgeving, waarin mensen kunnen gedijen. Het doel is het versterken van het zelfoplossend vermogen van het individu en zijn omgeving en niet het probleem of het initiatief over te nemen.

Binnen het basisniveau is een aantal belangrijke thema's te benoemen. In deze notitie worden de thema's nader uitgewerkt.

Ontmoeting

Het regelmatig elkaar 'ontmoeten' en gesprekken aangaan met mensen en verbanden in de samenleving zijn van belang om betrokken te zijn bij de eigen leefomgeving en om een actueel beeld te hebben van wat er leeft en wat er kan. Spontane ontmoeting kan leiden tot participatie en/of 'informele' hulp, die de voorkeur verdient boven beroepsmatige inzet. Ontmoeting gaat eenzaamheid tegen en voorkomt problemen die daarmee samenhangen of het gevolg van eenzaamheid zijn. Met het verminderen van bijvoorbeeld eenzaamheid neemt de druk op de professionele zorg af. Het stimuleren en onderhouden van ontmoetingsmogelijkheden is van belang voor de leefbaarheid in de eigen leefomgeving.

We gaan:

- wijkgericht werken gebruiken om aansluiting te zoeken bij ontmoetingen in de eigen leefomgeving. Daarbij laten we de inwoners aan zet en zoeken de ontmoetingsplekken op om in contact te komen met (groepen) inwoners.
- lokale initiatieven rond ontmoetingen kennen en faciliteren waar nodig.
- in samenhang met anderen (bij voorkeur vrijwilligers) mogelijkheden stimuleren en faciliteren om elkaar te ontmoeten in de eigen woonomgeving. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande of door inwoners gestarte initiatieven.
- niet vooraf vastleggen welke verschijningsvorm een ontmoetingsplek dient te hebben om aan te sluiten bij de behoefte van (groepen) inwoners.
- 'gewenst' gedrag (gedrag dat bijdraagt aan een leefbare leefomgeving) bevorderen en 'ongewenst' gedrag ontmoedigen door maatwerk te zoeken in en met de betrokken leefomgeving.

Herkenbaarheid

In de samenleving willen mensen zich kunnen identificeren met anderen. De herkenbaarheid van een groep mensen geeft gemeenschapszin. Mensen hebben elkaar nodig, leren van elkaar, helpen elkaar, ondersteunen en inspireren elkaar. Tradities zijn vaak uitingen van gemeenschapszin. In de verschillende kernen zien we dat terug in het rijke verenigingsleven en het 'noaberschap'.

Herkenbaar zijn als "Stad" Terborg, "Kern met Pit" Sinderen, Silvolde "cultuurdorp", "Innovatiecentrum" Ulft en "Sportdorp" Varsseveld, dragen er aan bij dat inwoners er bij willen horen en gemeenschapszin ervaren. De inwoners maken dat verschil.

We gaan:

- verschillen erkennen tussen mensen en groepen, verenigingen, kernen, dorpen etc. en diversiteit als een kracht in de samenleving om het onderscheid te maken accepteren. Geen "gelijke monniken, gelijke kappen". Gelijke behandeling is strijdig met het inspelen op lokale vraagstukken.
- activiteiten die bijdragen aan de leefbaarheid van de eigen leefomgeving stimuleren en faciliteren (sport, cultuur, jeugd, ouderen en gezondheid).
- het individu zonedig ondersteunen bij het zoeken naar het collectief (netwerken, verenigingen en andere verbanden) door gebruik te maken van een 'sociale kaart'.
- de kracht van de samenleving aanboren (netwerken, verenigingen en andere verbanden) door initiatieven te stimuleren en faciliteren die de vitaliteit, gezondheid en persoonlijke ontwikkeling van het individu en de samenleving versterken en die mensen betrekken die, om welke reden dan ook, buitengesloten dreigen te worden. Lokale experimenten worden met de inwoners uitgevoerd en afgestemd.

Ondersteuning

Individuele zorg behoort niet tot het basisniveau, maar is een vorm van zorg die een onderdeel vormt binnen de transitie. Soms is kortdurende individuele ondersteuning, bijvoorbeeld bij verlies van een partner, even noodzakelijk om een inwoner weer op weg te helpen. Individuele en/of maatschappelijke problemen kunnen er toe leiden dat iemand zich buitengesloten voelt of zelf geen zicht op een oplossing heeft. Vaak is kortdurende ondersteuning/hulp voldoende om verder te kunnen en nieuwe kansen te zien.

We gaan:

- samen met raad en inwoners kijken of het wenselijk is dat kortdurende individuele zorg soms onderdeel uitmaakt van het basisniveau. Als aanjagers en ondersteuners zijn welzijnswerkers en maatschappelijk werkers binnen het wijkgericht werken in staat om in het basisniveau kortdurende individuele ondersteuning te bieden (sociaal werkers) of in groepsverband tot oplossingen te komen.

Voorzieningen

Niet zozeer de aanwezigheid van (alle) voorzieningen in de directe woonomgeving, maar de beschikbaarheid van oplossingen en de aanwezigheid van solide sociale verbanden zijn cruciale factoren voor een leefbare omgeving. Voorzieningen moeten aansluiten bij de behoefte en wensen van inwoners, maar het is niet realistisch om elke voorziening in elke kern aan te bieden. Op het

juiste schaalniveau willen inwoners kwalitatief goede en bereikbare voorzieningen, die beschikbaar zijn voor alle inwoners van Oude IJsselstreek.

We gaan:

- een diversiteit van communicatievormen zoals digitaal platform, social media en thema-café inzetten om samen met onze inwoners en professionals de zoektocht naar een passend en bereikbaar voorzieningenniveau verder vorm geven.
- de regie bij de gemeente laten, omdat het realiseren van een adequaat voorzieningenniveau een gemeentelijke opgave is.

Het wijkgericht werken

Op dit moment nemen aan het wijkgericht werken meerdere organisaties deel. Het wijkteam en de gebiedsmakelaar zijn voorbeelden van hoe laagdrempelig aanspreekpunten te realiseren voor de inwoners in de wijk. Het wijkteam en de gebiedsmakelaars zijn in de huidige opzet nog op zoek naar werkvormen, verantwoordelijkheden en samenwerkingsafspraken. Steeds vaker worden individuen en groepen op weg geholpen om hun initiatieven door te kunnen ontwikkelen of problemen op te lossen. Dat alles gebruik makend van een groeiend netwerk. Verbindende kracht is van belang voor wijkgericht werken.

Het wijkteam is, in de samenwerking met gebiedsmakelaars en deskundige adviseurs, in staat om op basis van lokale initiatieven, aansluiting te organiseren met het professioneel en vrijwillig netwerk. Dat is de flexibiliteit die nog verder doorontwikkeld kan worden.

We gaan:

- wijkgericht werken evalueren, inclusief de positie en rollen van het wijkteam en de gebiedsmakelaars (waarbij de wens om meer flexibiliteit in de samenwerking met de inwoners zelf en de andere netwerkpartners wordt meegenomen).
- ruimte creëren in de programmabegroting die speelruimte biedt voor de samenleving en ruimte om prioriteiten te herzien op basis van de actuele behoefte van de samenleving. Op basis van signalen (kansen en problemen) is de gebiedsmakelaar in staat om samen met de programmamanager en de bestuurders invloed uit te oefenen op de programmabegroting.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg

Het omzien naar elkaar (noaberschap) en het vrijwilligerswerk is van alle tijd. Individualisering, institutionalisering en professionalisering heeft deze noaberhulp onder druk gezet. Door inzet van vrijwilligers en het eigen netwerk kan professionele hulpverlening worden voorkomen of beperkt. Vrijwilligerswerk geeft binding en betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en werkt stimulerend voor een leefbare samenleving; het houdt mensen actief en voorkomt individuele problematiek. Mensen voelen zich nuttig en talenten worden aangeboord. Dat levert energie op die de vitaliteit (gezondheid en ontwikkeling) van individu en samenleving versterkt. Vrijwilligerswerk verdient ruime ondersteuning, gezien haar effect in de samenleving.

Mantelzorg daarentegen is iets wat mensen 'overkomt', zonder dat er bewust voor gekozen wordt. Mantelzorgers hebben vanwege hun belasting soms moeite om betrokken te blijven bij de samenleving, zijn meestal nauwelijks zichtbaar en nemen vaak niet meer volledig deel aan de samenleving.

De ondersteuning van het vrijwilligerswerk en de mantelzorgers is op dit moment sterk versnipperd en veel organisaties voelen zich verantwoordelijk voor een deel van de ondersteuning van

vrijwilligers en mantelzorgers. Vrijwilligers zelf sluiten zich vaak aan bij herkenbare, vaak ideële organisaties.

Steeds meer mensen zijn ook bereid om vrijwilligerswerk te verrichten dicht bij huis, meer incidenteel en los van bestaande organisaties. Het is de vraag of de versnippering in de mantelzorgondersteuning en de ondersteuning van vrijwilligers moet worden beperkt.

We gaan:

- in overleg met onze netwerkpartners zoeken naar een slimme manier om de ondersteuning, werving en opleiding van vrijwilligers vorm te geven. Waar organisaties ondersteund kunnen worden in de zoektocht naar vrijwilligers en waar vrijwilligers meer ruimte ervaren om vrijwilligerswerk te doen wat bij hen past.
- afspraken maken met professionals dat zij kennis en kunde leveren om vrijwilligers op te leiden en te ondersteunen in hun werk.
- een goede vorm van mantelzorgondersteuning faciliteren, als belangrijk onderdeel van het algemene, preventieve basisniveau. Mantelzorg vraagt namelijk om intensieve ondersteuning en waar nodig een ontlasting van de zware taak. Hiermee gaan we experimenteren.